

forebygging.no

The screenshot shows the website's header with navigation buttons for 'FAGPANEL', 'OM OSS', 'SØK', and 'LOGG INN'. A left sidebar lists various content categories like 'Teori', 'Metode', 'Tiltak', 'Litteratur', 'Ordbok', 'Video', 'Livsstil', 'Nyheter', 'Skoleporten', 'Norge Rundt', 'Spørsmål', 'Abstractbase', 'Kronikker', 'Kurs/konferanser', and 'Nettressurser', along with an 'HJEM' button. The main content area features a descriptive paragraph about the site's purpose as a knowledge base and interactive arena for preventive and health-promoting work. Below this, a section titled 'FINANSIERT OG STØTTET AV' lists several funding partners with their respective logos: Helse- og omsorgsdepartementet, Sosial- og helsedirektoratet, SIRUS, Arbeids- og inkluderingsdepartementet, Nordland fylkeskommune, Helse Nord, and Nordnorsk kompetansesenter – Rus, ved Nordlandsklinikken.

forebygging.no

FAGPANEL OM OSS SØK LOGG INN

● Teori
● Metode
● Tiltak
● Litteratur
● Ordbok
● Video
● Livsstil
● Nyheter
● Skoleporten
● Norge Rundt
● Spørsmål
● Abstractbase
● Kronikker
● Kurs/konferanser
● Nettressurser

● HJEM

Kunnskapsbase og interaktiv arena for forebyggende og helsefremmende arbeid. Nett-tjenesten utvikles gjennom et bredt samarbeid mellom fagmiljøer i Norge. Forebygging.no inneholder mer enn 10.000 fagemner med særlig fokus på rusforebyggende arbeid.

FINANSIERT OG STØTTET AV

HELSE- OG OMSORGSDEPARTEMENTET Sosial- og helsedirektoratet SIRUS

ARBEIDS- OG INKLUDERINGSDEPARTEMENTET NORDLAND FYLKESKOMMUNE HELSE NORD

Nordnorsk kompetansesenter – Rus, ved Nordlandsklinikken

Årsmelding 2005

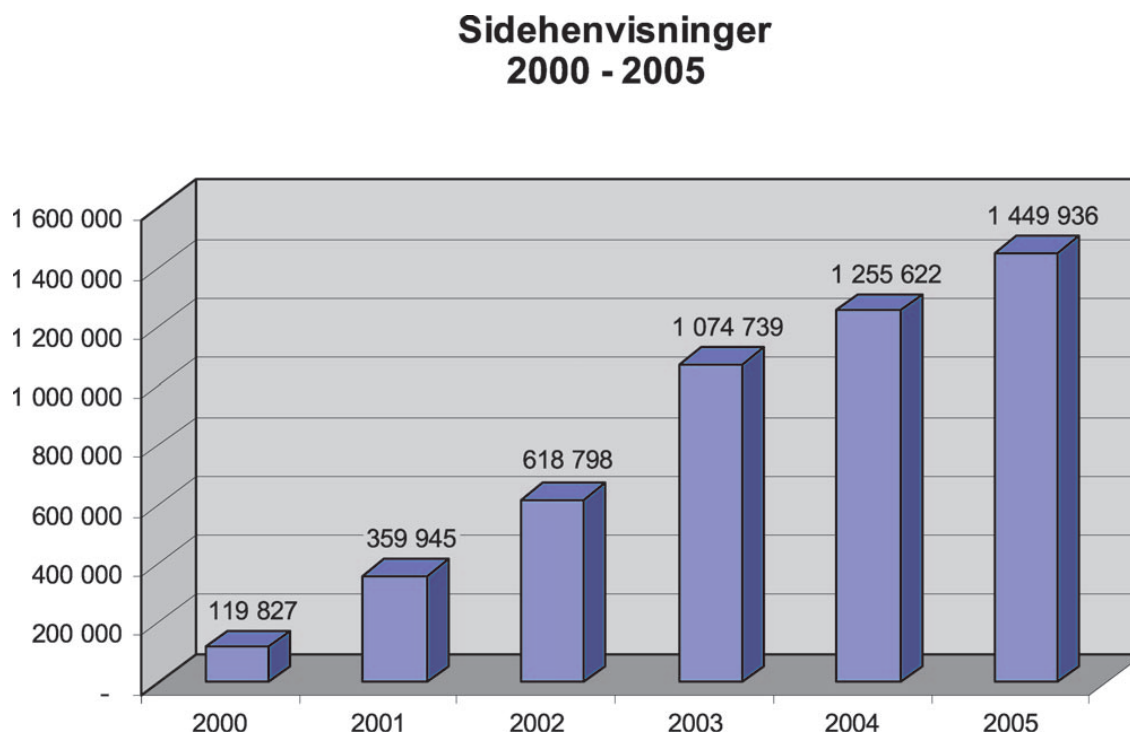
Innhold

- 1. Bruk av forebygging.no**
- 2. Økning i aktivitet**
- 3. Hyppigst besøkte områder**
- 4. Tekst-/informasjonsimplementering**
- 5. Underdomener administrert av forebygging.no**
- 6. www.kommunetorget.no**
- 7. Interaktivitet**
- 8. Markedsføring og presentasjoner**
- 9. Teknisk drift**
- 10. Økonomi**
- 11. Samlet vurdering, og særlige utfordringer videre**

1. Bruk av forebygging.no

Totalt ble det registrert 1.449.936 sidehenvisninger for forebygging.no i 2005. Som det fremgår av figur 1 ble det til sammenligning registrert 1 255 622 sidehenvisninger i 2004 og 1 074 739 sidehenvisninger i 2003. Det er en jevn og markant økning i bruk av tjenesten oppstart i 2000 og frem til i dag.

Figur 1: Trafikk på forebygging.no fra 2000-2005 etter antall sidehenvisninger.

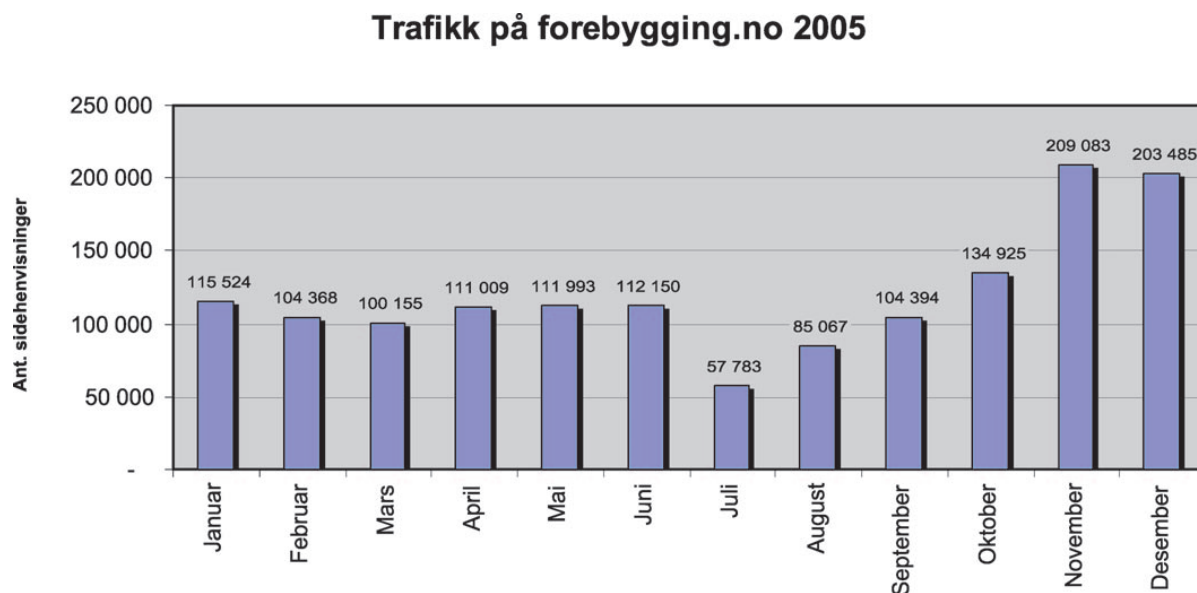

Som det fremgår av figur 2 har bruken av forebygging.no i 2005, målt etter antall sidehenvisninger, vært på et meget høyt nivå for alle månedene i året. Med unntak av juli og august har bruksfrekvensen vært over 100.000 sidehenvisninger pr. måned. For de to siste månedene i 2005 har antall sidehenvisninger oversteget 200.000 sidehenvisninger pr måned, - det høyeste antall sidehenvisninger på forebygging.no noensinne. En av årsakene til denne økningen er sannsynligvis arbeidet som er utført ved å oppgradere databasen til forebygging.no¹. Det er også naturlig å anta at økningen av bruk er forårsaket av et

¹ Se teknisk drift for mer informasjon om oppgradering av databasen

omfattende arbeid med tilrettelegging og omstrukturering av de ulike emneområdene samt implementering av nye fagtekster og videoer².

Figur 2: Trafikk på forebygging.no 2005 fordelt på måned

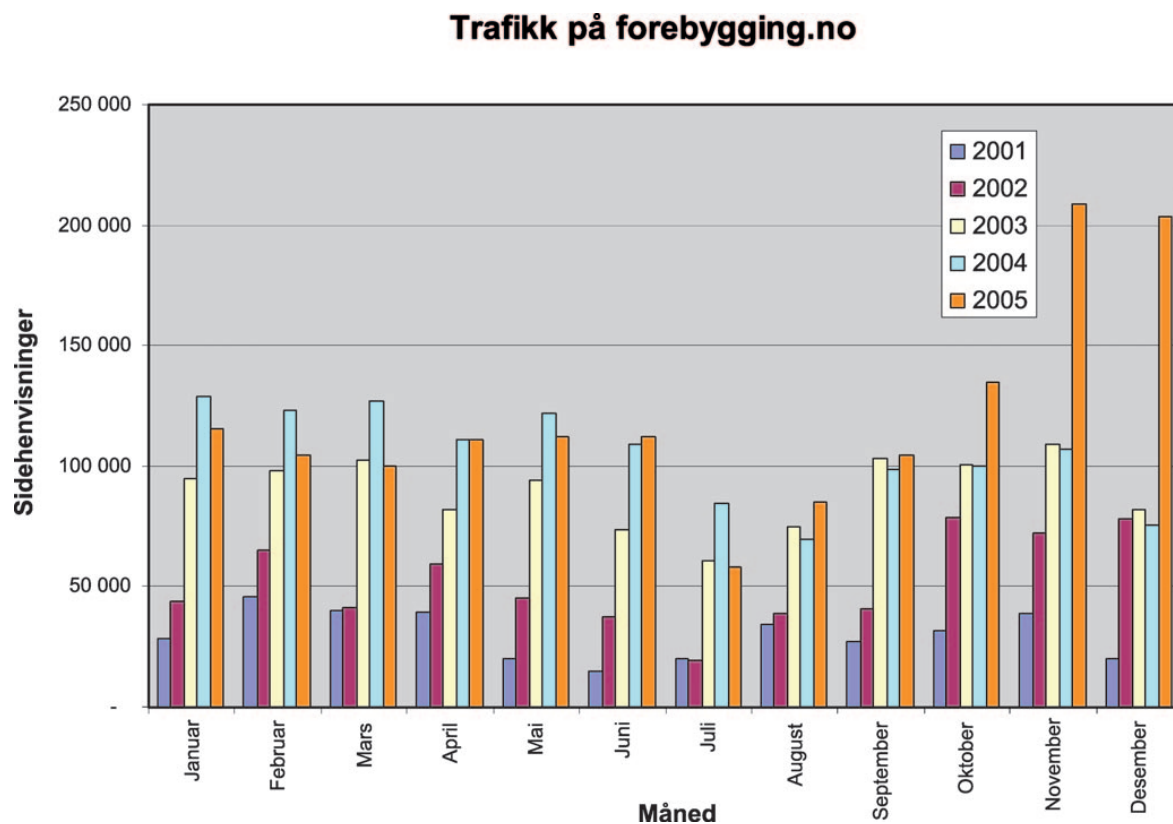

ferieperioder, og da spesielt sommerferie, er en periode der bruken er lavere enn ellers i året. Det samme gjelder for påske- og juleferie. Loggføring av tilbakemeldinger og monitorering av sidehenvisninger viser at lærere og skoleverket er ”storbrukere” av nett-tjenesten.

Gjennomføring av rusforebyggende opplegg med bruk av nett-tjenesten gir betydelige uttelling i antall sidehenvisninger. Ulike studentgruppers bruk av tjenesten har også stor betydning i denne sammenheng. Nett-tjenesten anvendes, i varierende grad, som verktøy ved læresteder med studier innen forebyggende og helsefremmende arbeid. De nevnte gruppens bruksmønster forklarer mye av variasjonene.

² Se pkt 3 tekst og informasjonssimplementering for utfyllende informasjon.

Figur 3 Sidehenvisninger på forebygging.no fordelt etter måned fra 2001-2005

Sammenlignet med 2004 er bruksfrekvensen noe lavere, eller tilnærmet lik for de første syv månedene, - deretter er bruken markant høyere for de siste fem månedene for 2005 sammenlignet med 2004.

2. Økning i aktivitet

Som det fremgår av de tre foregående figurene har det vært en økning i aktiviteten også i 2005. Betrakter vi utviklingen fra oppstart av tjenesten, har det vært en stigende og markant økning i alle år. Brukerstatistikken viser at det har vært en prosentvis økning på 15,5% fra 2004 til 2005. Økningen fra 2003 til 2005 er på hele 35%.

Vi kan nå registrere at forebygging.no har etablert seg som en robust nett-tjeneste når det gjelder bruksfrekvens og aktivitet. Redaksjonen vurderer samlet sett utviklingen i bruk - sett over et lengre tidsrom - som meget positiv.

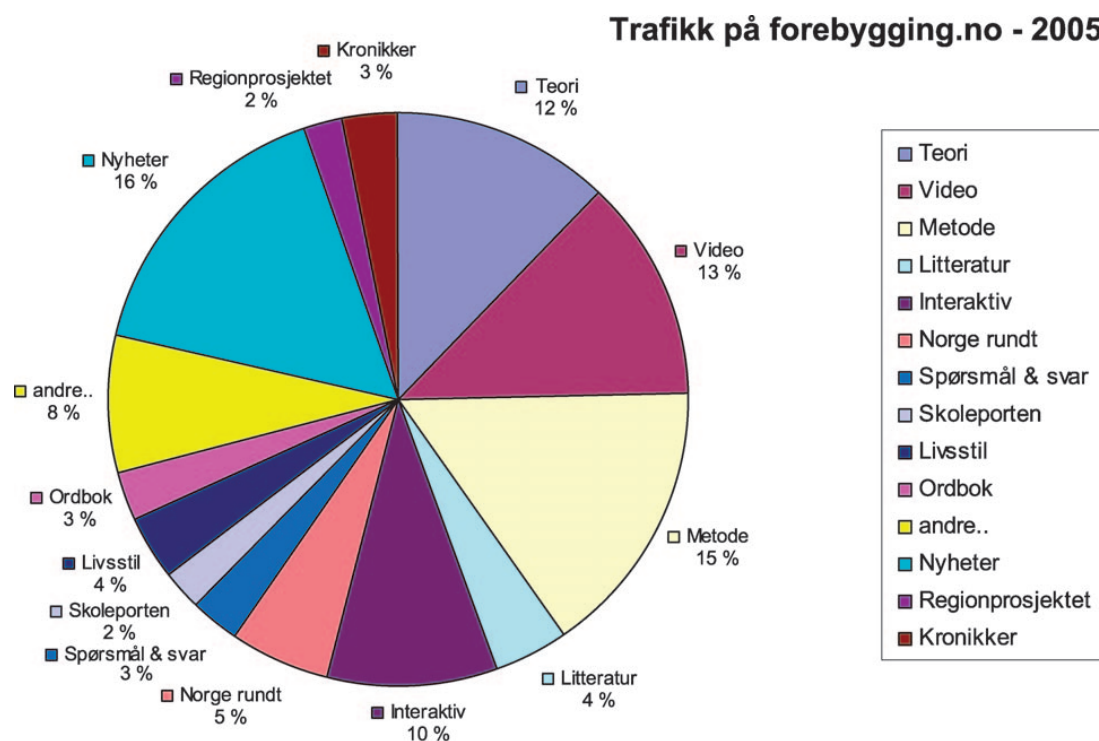
3. Hyppigst besøkte områder

Monitorering av bruken av forebygging.no viser en viss endring av bruk av tjenesten. Som det fremgår av figur 4 er de mest brukte emneområdene nyheter, metode, videopresentasjoner (konferanser og videointervju), teori og interaktive områder. Disse områdene utgjør mellom 10 % og 16 % pr emneområde i bruken av nett-tjenesten.

Nyhetsområdet er det området som har økt mest i bruk for 2005. Redaksjonen vurderer dette som en positiv utvikling, og det er lagt ressurser i å oppdatere området slik at forebygging.no er en tjeneste der man til enhver tid kan finne oppdaterte nasjonale og regionale nyheter om rusforebyggende og helsefremmende arbeid.

Metode og teori områdene har helt fra oppstart av tjenesten vært i betydelig bruk, - så også i 2005. Teori området har de siste årene hatt en økning i antall treff. Av figur 4 fremgår også at video området er et hyppig brukt område, - slik det også har vært i 2003 og 2004. Det har vært gjennomført strukturelle endringer og betydelig innsats for å implementere nye produksjoner for alle disse tre områdene (se for øvrig pkt 4). Styrket innsats i arbeidet med de nevnte områdene ser ut til å ha positiv betydning for bruken.

Figur 4 Trafikk på forebygging.no for 2005 fordelt på emneområder

Som det fremgår av figur 4 er det stabil og rimelig høy bruksfrekvens på følgende områder; Norge rundt, Spørsmål/svar, Livsstil, Litteratur, Ordbok, Kronikker og Ordbok.

Bruksmønsteret er rimelig jevnt fordelt over mange emneområder, og dette er en indikator på at brukerne har varierte preferanser med hensyn til hvilken informasjon de søker.

Besøkstallene er en viktig indikator for hvilke emneområder brukerne finner interessante, og vi ser med glede at emneområdenes popularitet samvarierer med arbeidsinnsats for tilrettelegging av områder og implementering av nye produksjoner.

4. Tekst-/informasjonsimplementering

Det er pr 31.12.05 totalt implementert 10.150 emner i databasen. Det betyr at det er implementert om lag 950 nye emner i 2005. En stor del av dette er nye tekster eller videoproduksjoner. Det er også lagt inn mange nye forebyggende og helsefremmende tiltak under metode området.

Informasjonsmengden på forebygging.no er svært omfattende. Dette er i utgangspunktet en styrke, men kan også oppleves overveldende av brukerne. Hvor skal en starte, hvor skal en lete? Menyvalgene gir noe retning, søkemulighetene er gode, men likevel viser tilbakemelding at en del brukere etterspør informasjon som er å finne i databasen – uten at de finner det. Dette er en betydelig utfordring for redaksjonen. Som det også fremgår av halvårsrapport for 2005 har det i løpet av 2005 vært gjennomført en gjennomgang og betydelige endringer av de fleste emneområdene på forebygging.no. Endringene har spesielt vært rettet mot tre ulike forhold;

- Endring av strukturen for hvordan materialet blir presentert
- Endring og oppdateringer av tidligere publiserte tekster
- Implementering av nye tekster

Et av målene med de strukturelle og visuelle endringene av emneområdene har først og fremst vært å øke brukervennligheten. De strukturelle endringene er kjennetegnet ved at brukeren får ulike valg i det han\hun åpner det aktuelle emneområdene, - der tekstene er strukturert i bestemte kategorier ut fra innhold.

Alle emneområdene har gjennomgått endringer og blitt tilført nye fagtekster i større eller mindre grad. Følgende emneområder har gjennomgått betydelige endringer;

TEORI området – alle tekster er gjennomgått av forfatterne, og ved behov har forfatterne selv oppdatert sine tekster. Det er også lagt inn flere nye tekster i 2005, samt gjort betydelige strukturelle og visuelle endringer av emneområdet for å øke brukervennligheten.

METODE området – også under dette området er det gjort betydelig strukturelle og visuelle endringer, og brukeren kan pr i dag velge fire alternativer på ”åpningssiden” for dette emneområdet:

- Forebygging – hva og hvordan
- Konkrete tiltak og programmer
- Overordnede strategier
- Evalueringer av forebyggende og helsefremmende program og tiltak

Under strekpunkt 2 konkrete tiltak og programmer er det lagt ut 70 norske og utenlandske forebyggende og helsefremmende tiltak/program. For at brukerne enkelt skal kunne finne frem til ulike tiltak/program samt finne ut om tiltaket er anbefalt fra statlige myndigheter eller ikke er tiltakene kategorisert som følger;

- **Anbefalte tiltak** – dvs tiltak som er anbefalt av Barne- og familie departementet, Sosial- og helsedirektoratet eller Nordahl –utvalget. Hvem som har anbefalt tiltaket kommer klart frem i presentasjonen av tiltaket/programmet.
- **Andre registrerte tiltak** – tiltak som pr i dag ikke er anbefalt av statlige myndigheter
- **Utenlandske program/tiltak** – her er det dessverre ikke så mange tiltak presentert, men redaksjonen har et ønske om å skape en bredere oversikt over dette i 2006.

Under hver av disse kategoriene vil brukeren kunne velge mellom tiltak som skal gjennomføres i; skolen, i nærmiljøet eller tiltak for utsatte grupper.

Under strekpunkt 4 - evalueringer av forebyggende og helsefremmende program og tiltak, er det i 2005 lagt ut 17 evalueringsrapporter gjennomført av ulike forskningsinstitusjoner. Videre er kunnskapsoppsummeringene NOU 2003:4, Nordahl-utvalget og rapporten fra Nasjonalt senter for helsetjenester om røykeforebyggende tiltak lagt ut.

Litteratur området – dette området har gjennomgått betydelige strukturelle endringer, og vi har gjennomført en oppdatering slik at relevant offentlig informasjon materiell og ny litteratur er lett tilgjengelig.

Video området – det er i 2005 implementert nær 70 timer konferanse videoer etter filming av 14 nasjonale og regionale konferanser. Videre har Redaksjonen ved forebygging.no produsert 4 videointervjuer med en samlet varighet på ca 3 t 30 min. Dette er en økning ift tidligere år, - og forebygging.no har pr i dag ca 240 timer med video produksjoner.

Livsstil området – dette området har gjennomgått noe mindre strukturelle endringer. Det ligger til enhver tid oppdaterte årlige rapporter, temarapporter samt regionale/lokale undersøkelser, enten med henvisning til hvor brukeren kan finne disse eller som fulltekst evt sammendrag av resultatene. SIRUS nye RUSstat database er etter avtale med SIRUS lagt som ett av de seks valgene som brukeren får presentert på områdets ”startside”.

Nyhets området – forebygging.no har gjennom hele 2005 benyttet ressurser slik at nyhetsområdet skal være et aktivt og betydningsfullt nyhetsområdet for tjenestens brukere. Det er produsert 113 nyheter i 2005, samt opprettet et eget området for Regionale nyheter som daglig blir oppdatert med aktuelle regionale nyheter. Den økte satsingen på området avspeiler seg også i bruksmønsteret, - som det fremgår av figur 4 er nyhetsområdet et av de mest brukte emneområdene for tjenesten.

Spørsmål/svar området - fagpanelet har i 2005 har bestått av 25 fagpersoner/forskere fra ulike institusjoner spredt rundt i landet. Redaksjonen har mottatt mer enn 6000 e-posthenvendelser i 2005. En betydelig andel av disse er konkrete faglige spørsmål om rusforebyggende og helsefremmende arbeid. Det er publisert om lag 100 ”ofte stilte spørsmål” med svar fra fagpanelet. Alle spørsmålsstillere blir besvart innenfor et tidsperspektiv på 1-3 uker. Det er ikke mulig å besvare alle spørsmål og henvendelser. Det er i hovedsak 4 grunner til dette:

- Spørsmålet ligger utenfor det faglige ”kjerneområdet” til forebygging.no; Spørsmålsstillerne er ikke primærmålgruppe for tjenesten. Dette gjelder i første rekke barn/unge som stiller spørsmål i forbindelse med gjennomføring av rusforebyggende prosjekter/tiltak;
- Spørsmålsstillere, - og da særlig ungdom, ber om en type hjelp tjenesten ikke kan gi (f.eks. individuell oppfølging i forhold til et rusproblem);
- Kapasiteten mht å gi svar er sterkt begrenset i forhold til antall spørsmål/henvendelser.

Hovedstrategien for å møte disse utfordringene er å vise spørsmålsstilleren til andre relevante tjenester samt eventuelt knytte problemstillingen til relevant fagstoff på forebygging.no. Det

er imidlertid et åpent spørsmål om forebygging.no bør ha barn og unge som sekundærmålgruppe ved å etablere en spørsmål/svartjeneste ift gjennomføring av konkrete rusforebyggende prosjekter – særlig på skolen. Svært mange barn/unge henvendte seg til forebygging.no\alkohol med spørsmål om rus og forebygging, omfanget av spørsmål var så stort at redaksjonen så seg nødt til å stenge denne tjenesten. Det bør vurderes å etablere muligheten for å stille spørsmål for barn og unge.

Som det fremgår av figur 4 er spørsmål/svar området hyppig besøkt av våre brukere, - og det er naturlig å anslå at de publiserte spørsmål/svarene blir oppfattet av våre brukere som relevante og nyttige.

Andre opplag av boken; Schancke (red): ”300 aktuelle spørsmål og svar om rusforebyggende arbeid” ble trykket i november 2004. Boken behandler et utvalg spørsmål/svar og er basert på spørsmålstjenesten på forebygging.no. Boken har i alt 36 forfattere som bidrar med svar organisert etter de samme hovedkategorier som foreligger på forebygging.no. Hele opplaget er sendt ut i løpet av 2005, og det er planlagt trykking av tredje opplag. Boken er et ”non-profit” prosjekt og utgifter til trykking er dekket av Nordnorsk kompetansesenter – Rus. Boken har etter vår vurdering hatt stor reklameverdi for forebygging.no og er blant annet vist til i svært mange kurs og konferanser i hele landet i 2005 (se for øvrig årsmelding for 2004).

Abstractbasen – emneområdet har gjennomgått strukturelle endringer, samt har vi arbeidet med å oppdatere siden slik at relevante publikasjoner fra ulike forskningsinstitusjoner er lett tilgjengelig, - dette gjelder både rapporter, bøker, annet skriftlig materiale og dr.grads avhandlinger. Ambisjonen for videre arbeid er å også supplere området med relevante abstracts på hovedfag/master grads nivå og studentarbeid for videreutdanning innenfor temaene forebyggende og helsefremmende arbeid.

Kronikker – det er publisert fem nye kronikker i 2005, og brukerstatistikken viser at dette er tekster brukerne finner interessante. Ambisjonen er å publisere et sted mellom 6-8 kronikker pr år, der temaene for disse blant annet kan gjenspeile den offentlige debatt.

For de gjenstående emneområdene; Skoleporten, Ordbok, Norge rundt, Kurs konferanse og nettressurser har disse blitt jevnlig oppdatert med aktuell informasjon og nye tekster.

5. Underdomener administrert av forebygging.no

Tiltaksbasen; www.forebyggingstiltak.no

På initiativ fra Statens institutt for rusmiddelforskning – SIRUS, ble det i 2002 opprettet et ”Nasjonalt dokumentasjonssystem for forebygging”. Sosial- og helsedirektoratet, de regionale kompetansesentrene og redaksjonen for forebygging.no har samarbeidet i gjennomføringen av dette arbeidet. Målsettingen har vært å lage en nettjeneste som kan dokumentere og synliggjøre tiltak og prosjekter som mottar offentlig støtte, og presentere kunnskapsbaserte tiltak og prosjekter med det formål å styrke kvaliteten på det rusforebyggende arbeidet i Norge. Målsettingen var å etablere en nettjeneste som kan hjelpe prosjekteiere å planlegge og evaluere tiltak.

Tiltaksbasen ble åpnet i 2004, og det er pr i dag er det presentert 107 forebyggende og helsefremmende tiltak i databasen. I 2005 har forebygging.no overtatt både driftsansvaret og det tekniske ansvaret for databasen. Tiltaksbasen bygger på en annen teknisk plattform enn forebygging.no, og det har også i 2005 vært en del tekniske problemer (se forøvrig årsrapport for 2004).

Arbeidet med å bygge opp databasen har vært koordinert gjennom en arbeidsgruppe med medlemmer fra hvert kompetansesenter, SIRUS og forebygging.no. En ser for seg at denne arbeidsgruppen skal ha en videre rolle med å vedlikeholde og utvikle databasen. Medlemmene fra kompetansesentrene har ansvar for å få fram tiltak fra egen region og skal kunne veilede disse under registrering. Fortsatt har SIRUS ansvar for arbeidsgruppa, men det er naturlig at forebygging.no overtar dette i løpet av året. SIRUS har også for tiden ansvar for to mindre arbeidsgrupper som nå vurderer deler av registreringsskjemaet. SIRUS vil ha en viktig rolle framover med å utarbeide hjelpetekster/veiledning rundt skjema, særlig i forhold til målet om at Tiltaksbasen skal øke andelen evaluerbare og evaluerte tiltak. Dette har medført at tiltaksbasen inneholder opplæring om evaluering. SIRUS og SH-dir jobber nå med å se på evalueringsverktøyet som er koblet til Tiltaksbasen.

Sosial- og helsedirektoratet bevilget i 2003 650.000 kroner til drift av Tiltaksbasen. En ansatt ved Nordnorsk kompetansesenter – Rus har hatt hovedansvaret for arbeidet med tiltaksbasen slik at nye tiltak blir implementert, at presenterte tiltak er oppdaterte og at databasen er brukervennlig. Det ble i 2004 og 2005 søkt om midler fra Sosial- og helsedirektoratet i

forhold til Tiltaksbasen, men søknadene ble avslått. Drift og utvikling av Tiltaksbasen er ressurskrevende og våre erfaringsdata tilsier at arbeidet bør dimensjoneres med om lag en stillingsressurs. Denne driftsressursen har vært finansiert av Nord-norsk kompetansesenter – Rus de siste to årene (se årsmeldinger 2004 og 2005). Redaksjonen vurderer det som helt nødvendig med øremerkede midler/økte ressurser for drift og oppfølging, slik at tiltaksbasen til enhver tid er oppdatert og brukervennlig.

Utfordringene videre i arbeidet med Tiltaksbasen vil blant annet bestå i å oppdatere og utvide antall tiltak som registreres. Videre skal det prøves ut tekniske løsninger for å nettbasere søknader til Sosial- og helsedirektoratet om midler til drift av forebyggende tiltak gjennom frivillige organisasjoner (prosjektstøtte). Arbeidet med evalueringsmalen for tjenesten samt arbeid knyttet til kategorisering av tiltakene vil bli videreført i 2006.

Regionprosjektet; www.forebygging.no/region

Den tidligere Regjeringens handlingsplan initierte iverksettelse av Regionprosjektet. Sosial- og helsedirektoratet har det overordnede ansvaret for prosjektet, sammen med de regionale kompetansesentrene. Prosjektet omfatter ni utvalgte kommuner i Norge, der utvalgte forebyggende og helsefremmende tiltak skal iverksettes på ulike arenaer. SIRUS har ansvar for evaluering av prosjektet. For å synliggjøre Regionprosjektet har forebygging.no på oppfordring fra Sosial- og helsedirektoratet opprettet et eget underdomene (egen nettside). I tillegg til å gi brukerne av siden informasjon om utviklingen i de ulike prosjektene, er det også opprettet lukkede områder slik at kommunene og arbeidsgruppen i prosjektet kan loggføre og diskutere de ulike prosjektene.

Slik figur 4 viser utgjør antall sidehenvisninger registrert for Regionprosjektet ca 2% av det totale antallet sidehenvisninger for forebygging.no, - det vil si ca 30.000 sidehenvisninger for 2005.

6. Kommunetorget – www.kommunetorget.no

Sosial- og helsedirektoratet har anmodet Nord-norsk Kompetansesenter – Rus og redaksjonen for forebygging.no om å vurdere mulighetene for å etablere en nettressurs – kommunetorget – med det formål å være en kunnskapsbase og veiledningstjeneste for planarbeid knyttet til rusforebyggende og rusbehandlingsrelatert problematikk. Basert på dialog mellom Nordnorsk

Kompetansesenter – Rus og redaksjonen for forebygging.no ble det utarbeidet en skisse for etablering og drift av en slik tjeneste.

Kommuneporten har sin bakgrunn i den økte mengden ”kommunale henvendelser” registrert på forebygging.no og ved Nordnorsk kompetansesenter- Rus ved . Disse henvendelsene er spørsmål om behov for hjelp til ulike rusrelaterte planarbeid og kan deles i tre hovedkategorier med spørsmål om:

- Prosesshjelp til å gjennomføre ulike planarbeid
- Kunnskapspåfyll rundt rusforebyggende - og behandlingsrelatert tematikk
- Rolleavklaringer, hvem skal gjøre hva i arbeidet rundt ulike rusrelaterte planer.

Målsettingen med denne tjenesten skal være å styrke styringsredskapene for kommunene slik at rusrelaterte problemstillinger blir ivaretatt på en faglig og hensiktsmessig måte. Videre skal tjenesten søke å bidra til at ansatte i kommunene og lokalpolitikere får mer kunnskap om rusforebyggende - og behandlingsrelaterte problemstillinger, bidra til at ansatte i kommunene får prosesshjelp til å gjennomføre ulike rusrelaterte planer og bidra til at helheten mellom de ulike rusrelaterte planer blir ivaretatt (tverrsektorielt, politisk, administrativt og faglig).

Kommunetorget skal etableres som et multidomene knyttet opp mot forebygging.no. Sosial- og helsedirektoratet har bevilget midler til opprettelsen og arbeidet med multidomenet – kr 620.000 for 2006. Redaksjonen for forebygging.no vurderer denne satsingen som svært positiv for forebygging.no brukere.

7. Interaktivitet

Interaktive tjenester er et prioritert område for forebygging.no. Her skiller forebygging.no seg vesentlig fra de fleste andre nett-tjenester på dette området ved at det er satset betydelig innsats på å invitere til og følge opp interaktive områder – brukere imellom og mellom brukere og redaksjonen/fag(ekspert)panelet. De interaktive tjenestene innebærer konkret:

- Etablering og drift av egne passordstyrte ”områder” for brukere og brukergrupper. ”Områdene” etableres både som ”etasjer” og ”rom” innenfor forebygging.no og/eller som egne adresser/domener (for eksempel Regionprosjektet, jfr pkt 5).
- Råd og veiledning via e-post, internett og telefon;
- Drift av spørsmålstjenesten (jfr pkt 4);
- Etablering og drift av diskusjonsgrupper;
- Prosjekt-/tiltakspublisering (jfr pkt 5);
- Bruk av nettbaserte forebyggingsprogram (f.eks ”Unge & Rus”)

En betydelig del av innsatsen knyttet til de interaktive tjenestene er å besvare telefon- og mailhenvendelser, og aktiviteten er stabilt veldig høy. Det er i 2005 registrert rundt 4500 telefonhenvendelser og 6000 e-post henvendelser til redaksjonen.

Det er i hovedsak skoler (både grunn- og videregående skoler), kommunale etater (særlig helse-/sosial-/omsorg), læresteder med forebyggende og helsefremmende studier, frivillige organisasjoner samt private aktører som henvender seg pr e-post eller telefon til redaksjonen.

Som det fremgår av figur 4 utgjør bruk av de interaktive delene av forebygging.no ca 10 % av all aktivitet. For å fremme læring og anvendelse av internett som verktøy, taler mye for at graden av interaktivitet er avgjørende. Brukeren i en "forskerrolle" kan tjene som bilde for hva forebygging.no ønsker å oppnå ved den interaktive tilretteleggingen. Som tidligere rapportert (se årsmelding 2004 og halvårsrapport 2005) ble det i 2003 etablert et samarbeid med NSD/Nesstar for utvikling av prototype av forebyggingstiltaket "Unge&rus" – se www.forebygging.no/alkohol . Tiltaket foreligger pr i dag som et interaktivt undervisningsopplegg for 8 trinn, og er i 2005 prøvd ut i et samarbeid mellom Nordnorsk kompetansesenter – Rus, Borgestadklinikken, Østnorsk Kompetansesenter og Kompetansesenteret i Oslo. Tiltaket er et av tre tiltak som gjennom Regionprosjektet blir anbefalt å settes i verk i skolen.

Tiltaksprogrammet Unge&rus har blitt evaluert av Nasjonalt senter for telemedisin, utgitt som rapport 3:2005; Trondsen (2005) "*Rusforebygging på nett*". Hensikten med evalueringen var å belyse hvordan Unge&rus fungerer som nettbasert konsept, med fokus på elevenes og lærernes erfaringer. Evalueringen viste at Unge&rus gir et godt helhetsinntrykk, og fungerer som et brukervennlig og hensiktsmessig verktøy for elever og lærere. En del elementer av programmet krever imidlertid tilpasning og endringer. Arbeidet med å videreutvikle den nettbaserte løsningen på basis av evalueringen har blitt påbegynt i 2005, og vil videreføres i 2006. Videre vil det også settes i verk arbeid for å lage prototyper for Unge&rus for 7. klassetrinn og for 9. klassetrinn.

Gjennom statlige føringer kan det synes som at satsing på interaktive nettbaserte undervisningsmaterieell er et viktig satsingsfelt, - og utprøvingen og erfaringer fra utviklingen av Unge&rus bør kunne danne basis for utvikling av nettbaserte løsninger for andre forebyggende og helsefremmende tiltak/program.

I 2005 gjennomførte Schancke, Domben og Mikkelsen en brukerundersøkelse blant ”storbrukerne” av forebygging.no³. Formålet var å se på hvilke erfaringer denne brukergruppen hadde med hensyn til både generell bruk og interaktiv bruk (Mikkelsen, Schancke og Domben rapport 2005). Resultatene av undersøkelsen har fått betydning for tilrettelegging av de interaktive områdene.

8. Markedsføring og presentasjoner

Ved en rekke nasjonale og regionale/lokale kurs, konferanser og arbeidsseminarer har forebygging.no blitt presentert og vist til gjennom 2005.

Det er etablert en e-postliste/distribusjonsliste bestående av ansatte innen høyskole-/ universitetssystemet innen relevante fagområder samt ansatte i helse- og sosialsektorene som systematisk mottar ”Nyhetsbrev” – dvs e-post om nye publiseringer. Det er registrert ca. 1.700 abonnenter, og disse sendes i snitt ut hver fjortende dag.

Det er kjøpt ny ”reklamebanner” til bruk ved kurs/konferanser. Det er annonsert i relevante tidsskrift med logo.

9. Teknisk drift 2005

Tjenesten har ikke hatt uforutsett nedetid i hele 2005. Sikkerhetsoppdateringer og oppdateringer av programvare har vært gjennomført utenfor arbeidstid, som regel på kveldstid. Det er gjort 19 sikkerhetsoppdateringer på nett-tjenestens server i 2005.

Den annonserte ombyggingen av databasen til forebygging.no ble gjennomført høsten 2005 og satt i drift 14 oktober 2005. En sterk trafikkøkning vitner om at ombyggingen har vært vellykket.

³ Mikkelsen, Schancke og Domben (2005): ”*Kunnskapsbase på nett – brukererfaringer og interaktivitet*”. Nordnorsk kompetansesenter – rus.

10. Økonomi

Forebygging.no mottok tilskudd fra SIRUS i 2005 på kr. 2.100.000. Budsjettet for forebygging.no for 2005 var på kr. 2.150.000, da det var lagt inn en forventet tilleggsinntekt på kr. 50.000 utover tilskuddet fra SIRUS. Denne inntekten ble imidlertid ikke realisert. Regnskapet for 2005 viser et underskudd ift budsjett på kr. 434.953. Det reelle underskuddet for 2005 med utgangspunkt i tilskuddet fra SIRUS er på kr. 384.953. Forebygging.no ved redaksjonen/NNK-Rus fremmet en søknad om tilleggsbevilgning for 2005 på kr. 450.000. Søknaden var begrunnet i to forhold:

- Betydelig dokumentert økning i aktiviteten i tjenesten over tid
- Bortfall av tidligere tilskudd fra Sosial- og helsedirektoratet.

SIRUS avsto denne søknaden, men har åpnet for en videre dialog om saken. Redaksjonen ber om en ny vurdering av rammene for driften av forebygging.no i forbindelse med oversending av årsmelding og regnskapet for 2005.

11. Samlet vurdering, - og særlige utfordringer videre

Mye bruk vurderes å være en viktig indikator på opplevd nytte blant brukerne. Som det fremgår av antall sidehenvisninger totalt for 2005. Utviklingen i bruk gjennom de 2 siste årene overgår alle forventninger. Redaksjonen vurderer dette som positivt og i tråd med intensjonene med nett-tjenesten. Økningen av bruk har skjedd på tross av at vi i liten grad har hatt økonomiske midler til å reklamere for tjenesten.

Oppdatering av publiserte tekster samt publisering av nye tekster vil selvfølgelig kontinuerlig være et av hovedsatsingsfeltene for forebygging.no – så også for 2005. Samarbeid med relevante forskningsinstitusjoner samt enkelt forfattere er avgjørende for dette arbeidet. Vi ser med glede at flere forskere nå tar kontakt med redaksjonen med ønske om å publisere tekster på forebygging.no. I all overveiende grad er også forskere/fagpersoner svært positive i det vi tar kontakt med ønske om at de publiserer tekster på forebygging.no. Dette gjelder også for filming av forelesninger, konferanser og som video intervju. Vi tolker dette som et tegn på at forebygging.no er etablert som en sentral portal for forebyggende og helsefremmende arbeid, både for fagfolk og for brukere.

De interaktive områdene på forebygging.no er i vekst og utvikling. Redaksjonen vil her særlig påpeke potensialet som er knyttet til etableringen av multidomenet for tiltaket Unge&rus (forebygging.no\alkohol). Evalueringen viste at brukervennligheten er høy, samt at brukerne, det vil i denne sammenheng si lærere og elever er svært positive til å ta i bruk IKT som et læringsverktøy i forebyggende og helsefremmende arbeid. Det er stort potensialet for videreutvikling av det interaktive tilbudet, både når det gjelder å utvikle interaktive områder knyttet til for eksempel røyking og mobbing, samt å tilby brukerne spørsmål/svartjeneste knyttet til en slik tjeneste. Vår erfaring er at i det vi tilbydde en spørsmåls/svartjeneste knyttet til Unge&rus økte spørsmålsmengden fra brukerne radikalt. Dette er en stor kapasitetsmessig utfordring, - en utfordring som innenfor dagens økonomiske ramme ikke er mulig å møte på en hensiktsmessig måte.

Det er i hovedsak tre utfordringer knyttet til oppdatering samt publiseringer av nye tekster;

- Inkludere tekster som er tilgrensende og/eller overlappende tematisk med eksisterende tekster. Hensiktsmessige metoder/teorier for selektive tiltak er ett eksempel på slike områder.
- Med den enorme mengden informasjonsområder forebygging.no allerede har i dag, er det en kontinuerlig utfordring å strukturere informasjonen slik at brukerne lett finner den informasjon/de tekster de søker
- Nye og oppdaterte tekster krever både arbeidsinnsats og større arbeid må honoreres. De økonomiske rammene forebygging.no har pr i dag, setter bergrensninger for dette.

Konseptet forebygging.no har et betydelig utviklingspotensialet. En mulighet er å videreutvikle forebygging.no til en bredere anlagt, mer komplett arena for det forebyggende og helsefremmende arbeidet i Norge. I denne sammenheng vil vi påpeke de muligheter som foreligger til å inkludere relaterte problemområder som mobbing, atferdsproblem, matvaner/spiseproblemer, selvpåført skade, ulykker osv. Forskning både fra Norge og internasjonalt støtter perspektivet der en betrakter rusproblematikk som del av et større bilde mht atferdsproblem/normbrytende atferd.

Det vil alltid være et kontinuerlig arbeidsområde å øke og videreutvikle brukervennligheten av nettjenesten. Redaksjonen ser det som hensiktsmessig å benytte brukertesting (usability testing) og "pop-up" spørreskjema for å kartlegge brukervennligheten. Redaksjonen har i 2005 startet med planlegging av dette arbeidet, og selve testingen er planlagt å gjennomføres i løpet av første halvår av 2006. Slike tester vil kunne gi oss pekepinn på hvordan informasjonen kan

struktureres mest hensiktsmessig, og hvilke problemer brukerne møter i det de skal finne frem i den enorme mengden informasjon som er tilgjengelig på forebygging.no.

Spørsmål-/svartjenesten er fortsatt i vekst. En betydelig faglig og kapasitetsmessig utfordring er her at spørsmål/problemstillinger spenner svært vidt og omfatter forebyggende og helsefremmende arbeid generelt – fra røyking, trafikkskader, spisevaner, mobbing, atferdsproblem og rusproblematikk til lokalsamfunnsutvikling og utviklingstrekk i storsamfunnet. Barn og unge er ikke primær målgruppe for forebygging.no. Redaksjonen registrerer imidlertid at tjenesten i stor grad benyttes av barn og ungdom – særlig i tilknytning til rusforebyggende prosjekter i skolen. Vår vurdering er at en på nytt bør vurdere muligheter for å tilby barn og unge en svartjeneste/interaktiv tjeneste som omhandler tematikk knyttet til rusforebygging.

På bakgrunn av den økte veksten i bruk av forebygging.no og nødvendigheten av utvikling av netjtjenesten ber redaksjonen om en ny vurdering av de økonomiske rammene for driften av forebygging.no i forbindelse med oversending av årsmelding og regnskapet for 2005.

Vegard A. Schancke
Ansvarlig redaktør

Kari Fauchald
Redaktør

forebygging.no

post@forebygging.no